

הלכה

את החמץ לא מבטלים ב'כל חמירא'

עיקר דיני ומנהגי ערב פסח שחל בשבת

הרב אהרן רבנשטיין

א. תענית בכורות, או סיום מסכת, יוקדם ליום ה', י"ב בניסן.

ב. בדיקת חמץ ביום חמישי, אור ליום ששי, י"ג ניסן. תחילת הבדיקה בשעה 19:35 בערב. מברכים על הבדיקה ומבטלין את החמץ כבכל שנה.

ג. מבערין את כל החמץ ביום ו' עד השעה 11:17 ומשאירים מזון לסעודות ליום ו' ויום שבת.

בזמן הביעור לא מבטלים החמץ באמירת 'כל חמירא'. יש להזהר לשמור את החמץ במקום מוצנע כדי שלא יתפור.

ד. מכירת חמץ, עד לשעת הביעור 11:17 כבכל שנה.

ה. רצוי לבשל את ארוחות השבת (ככשרות לפסח) בכלים של פסח. בשול בכלים של חמץ, יגרום לצורך של הרחה בשבת מהחמץ הנרבק בהם.

ו. על מנת למנוע העברת מזון שנתבשל בכלי פסח לכלי חמץ, מומלץ להשתמש לארוחות יום שבת בכלים חד פעמיים (סכו"ם, צלחות, מפות, כוסות ותבניות). בגמר הארוחה יש להשליך את כל הכלים הללו לפח האשפה כולל המפה.

ז. יש נוהגים לאכול, במשך כל השבת, אוכל כשר לפסח וכך עדיף.

1) ללחם משנה, ניתן לקנות מעט חלות או לחמניות כדי שלא ישאר (ועדיף פיתות שלא ישארו פרוורים).

2) יש פוסקים, שניתן לאכול בליל שבת מצה של פסח כיון שאיסור אכילת מצה בערב פסח חל רק מעולת השחר ביום שבת.

3) יש פוסקים, שניתן לצאת ידי 'המוציא' גם במצה עשירה וניתן לאכול אותה גם במשך יום השבת. לאשכנזים רצוי לאכול מצה עשירה רק עד סוף זמן אכילת מצה, 9:55.

ח. אפשר לקדש ולברך על לחם משנה (חמץ) בפינת החדר, או בחוץ ולאכול שם

קצת ולכוון להמשיך הסעודה בבית, לשטוף הפה ולהמשיך סעודתו על יד השלחן עם אוכל וכלים כשרים לפסח.

ט. אם משתמשים בכלי חמץ, יש להדיחם מעט, כדי להעביר החמץ אף על פי שאין זה לצורך שבת. אין להדיח ולרחוץ בצורה מושלמת.

י. אין לערות מכלי פסח לצלחות, או כלי חמץ, אם בישל בכלי פסח, יוציא, או לצלחת חד פעמית בכלי פסח, או בכפית חדשה לכלי חמץ. יש להזהר שלא יחזיק הסיר קרוב לצלחת, שההבל מכלי החמץ, לא יעלה לכלי של פסח.

יא. ביום ששי הבא מותרים בתספורת וגיילוח לאחר חצות היום וכן בעשית מלאכה בנגוד לערב פסח רגיל.

יב. מותר להכשיר (להגעיל) כלים, כל היום, ביום ששי זה.

יג. יש להכין ביום ששי כמה דברים עבור קערת ליל הסדר והם:

- הביצה
- הזרוע
- חרוסת
- מי מלח

מרור - בודקים ומנקים עלי חסה, את העלים יש לשמור במקרר, או עטופים במטלית לחה, או ניילון. אבל אין להשרותם בתוך מים במשך השבת.

יד. אם שכח להכין זרוע או ביצה ביום ו', יצלה את הזרוע או הביצה בליל הסדר ואז חייב לאכול הזרוע ביום א' של החג ואת הביצה ניתן לאכול בליל הסדר. אם שכח להכין חרוסת, או מי המלח, יכול להכין אותם בדיעבד בליל הסדר, דרך שנוי (מועכו בידית הסכין או חותך דק ורק בכמות שדרושה לליל הסדר. ומי מלח יכין בכמות מועטת).

טו. בשבת בבקר משכימים להתפלל. אין מאריכים התפילה, כדי לאכול סעודת הבקר לפני סוף זמן אכילת חמץ ב-9:55.

טז. אחר סעודת שחרית קודם שעה חמישית, 11:17, ינער המפה שאכלו עליה מן הפירורים שנשארו שם, או יזרוק את המפה. צריכים להטמין כל הכלים של חמץ. חמץ שנשאר אחרי סעודת הבקר צריך לבערו. יש להשליך את החמץ במקום הפקר, או לפורר את החמץ ולהשליכו לשרותים. כמו כן יש לטאטא את הבית שמא נפלו שאריות חמץ על הרצפה ויזהר לטאטא במטאטא רך.

יז. בגמר סעודת שחרית, קודם שעה חמישית, 11:17, מבטלים את החמץ ואומרים 'כל חמירא'. וכן ישטוף הפה במי פה ומברשת רכה.

יח. לסעודה שלישית יש כמה דעות:

- 1) לאכול סעודה של בשר, או דגים.
- 2) לצאת ידי חובה על ידי פירות (בעיקר מז' המינים).
- 3) הנהגים לאכול מצה עשירה אחרי שעה חמישית, לפי מנהג עדות המזרח, אפשר לקיים סעודה שלישית, במצה עשירה, אך לסיים לפני שעה עשירית, 15:45.
- 4) לפי דעת המשנה ברורה ניתן לאכול בסעודה זאת מצה מבושלת (קניידלך).

יט. אסור להכין שום דבר לליל הסדר ביום השבת, כולל עריכת השלחן. אבל מותר לסדר הבית לכבוד שבת ואת הנרות לחג כבר מכינים ביום ששי לפני שבת.

כ. עם צאת השבת, בשעה 19:49, האשה מברכת במילים אלו, 'ברוך המבדיל בין קדש לקדש', בלי שם ומלכות. רק אחרי זה מותר להעביר אש ולהדליק את נרות החג ולהכין את הסדר.

כא. הקדוש בליל הסדר הוא לפי סדר זה: יין, קדוש, נר, הבדלה, זמן (יקנה"ז) כמו שמודפס בהגדות.

כב. מגילת שיר השירים קוראים בשבת, שביעי של פסח. ■

לו שגם עכשיו אסור הכעס. הצטדק אותו אדם ואמר לו: "הרי איסור חמץ הוא במשהו". השיב לו הרבי: "גם איסור כעס הוא במשהו". ■

בערב פסח, ראה שאחד מאנשיו התקצף תוך כדי זריזות האפיה. הוכיחו רבי ישראל ואמר

בל יראה

כעס כמו חמץ איסור חמץ הוא במשהו וגם איסור כעס

מושל ברוחו היה רבי ישראל הגר, האדמו"ר מויז'ניץ זצ"ל ונזהר שלא לכעוס בכל מצב. באחת השנים בשעת אפיית מצותיו

שלחן עורך

בין זכירה לספור

בכל ימות השנה עלינו לזכור את יציאת מצרים, בפסח עלינו לספור על ההבדל שביניהם

'בניסן נגאלו בניסן עתידין להגאל' אמר רבה של ירושלים הגרי"ח זוננפלד זצ"ל: "ציון במשפט תפדה" בגמטריא 'תלמוד ירושלמי'. 'ושביה בצדקה' בגמטריא 'תלמוד בבלי'. (ישעיה פרק א)

ליל פסח ירידת השפע

"ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר: הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים..". והנה כתוב בתרגום יהונתן: 'הא ליליא הדין (ליל פסח) עלאי משבחין למרי עלמא ואוצרי טלין מתפתחין ביה..'. (תרגום: העליונים משבחים את בעל העולם ואוצרות טללים מתפתחים בו. וי"א שזה הטעם שמזכירין תפלת טל בראשון של פסח).

ליל פסח ברכת יצחק

ובפסוקים הבאים כתוב: "לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב" (בראשית פרק כז) והביא רש"י לפרקי דר"א: 'וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק? אלא פסח היה, האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים' (חגיגה)

ומובא מהמהרי"ל דיסקין זצ"ל: שבזה מובן מש"כ: "ויבא לו זין וישת" כלומר לד' כוסות ולאחר מכן נאמר: "ויחרד יצחק חרדה גדולה עד ... ויבא לי ואכל מפל בטרם תבוא..". כלומר שאחר שפסח נאכל על השובע ואין מפטירין אחר הפסח אפיקומן וכבר אכל מכל, לכן אינו יכול לקבל עוד מאכל מעשיו. והוסיף על כך הגרי"ח זוננפלד זצ"ל: "בא אחיך במרמה" זה גימטריא 'אפיקומן'.

ספור יציאת מצרים

הביא בספר עמק ברכה: בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, ההבדל בין מצות ספור

יציאת מצרים שבכל השנה, לבין המצוה המיוחדת בליל פסח, מתבטא בשלשה דברים:

א. כל השנה המצוה היא לזכור. ומקיים את המצוה אף אם מזכיר לעצמו. אבל בפסח המצוה היא 'ספור' ולכך צריך

הלכות חמץ ומצה).

'פסח מצה ומרור'

שואל הזוהר הק': הרי הסדר צריך להיות; קודם מרור ואח"כ מצה. שקודם מיררו את חייהם בשעבוד ואח"כ נגאלו ואכלו מצות!! ומתריך: שרק לאחר הגאולה, הבינו כמה היה רע להם קודם לכן, (ועי' בספר צל"ח בפסחים דף קטז: שביאר למה אוכלין מצה קודם מרור והרי קודם הי' מר ואח"כ נגאלו).

אומר החתם סופר: 'פסח מצה ומרור' בגימטריא 'קרע שטן'

'שאינו יודע לשאול את פתח לו'

ביאר החת"ס: לשון אַתְּ שייך לנקבה, אלא שתשעה קבין של שיחה נטלו הנשים ובביל פסח אנו מצוונים להיות פה-סח לספר ולחזור ולספר, לכן כתוב בלשון 'אַתְּ' לרמז לנו להתנהג כמו הנשים.

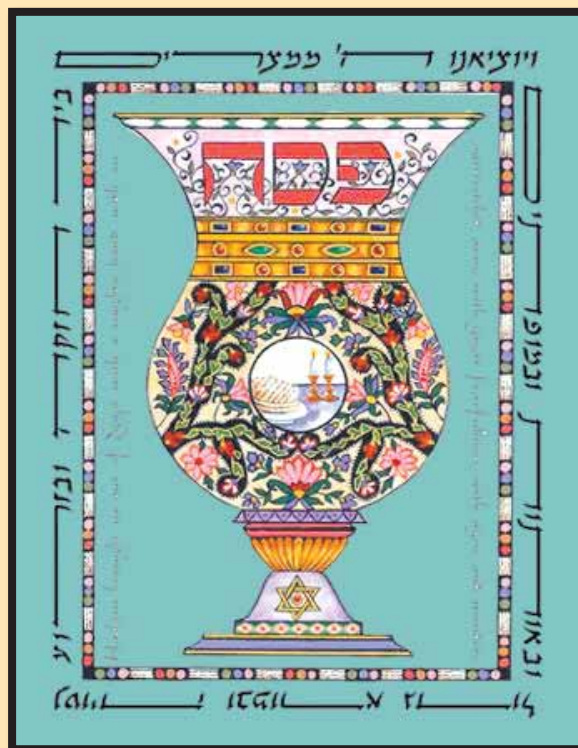
איתא בפסחים (סד): 'הפסח נשחט בג' כתות וכו', רבי יהודה אומר: מימיהם של כת שלישית לא הגיעו ל'אַהֲבַתִּי פי ישמע ה' (תהילים פרק קטז) מפני שעמה מועטין, אומרים הקדמונים: שאם היו מגיעים ל'אַהֲבַתִּי פי ישמע ה'

"לא היו ממתינים כל כך להתאחר להיות בכת שלישית.

הגר"י לונשטיין זצ"ל משגיח ישיבת פונבז' היה אומר: וכי אוכלין מצה? הרי אוכלים בלילה זה אמונה.

מובא מהנצי"ב בספר מקראי קדש: שאחד מהטעמים שמפסיקין את אמירת ההלל באכילת מצה, כדי להורות שגם האכילה נחשבת חלק מההלל.

'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן' ומבואר הטעם; כדי שישאר טעם מצה בפיו. מוסיף הכלבו על כך: הרי החיוב לספור ביציאת מצרים עד שתחטפנו שינה והמצוה לספר היא בשעה שיש מצה ומרור לפניך וא"כ כשיש לו עדין בין שיניו, מתקיים הספור בהידור רב. ■

לספר לאחרים. וכמו כן צריך שיהיה בדרך שאלה ותשובה וכמו שנאמר: 'והיה פי ישאלך בנה מחר לאמר..'. ואפילו כשהוא יושב לבדו, שואל לעצמו מה נשתנה.

ב. בכל השנה עלינו לזכור את היציאה ממצרים בלבד ואילו בפסח צריך לספר כל השתלשלות המעשים, כדרך שאנו מתחילים את ההגדה; מתחיל בגנות ומסיים בשבח.

ג. בכל השנה אין אנו חיבים לזכור את טעמי המצוה, מה שאין כן בפסח חובה עלינו לספר אף את טעמי המצות. וכמו שאמר רבן גמליאל: 'כל שלא אמר ג' דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו ואלו הן: פסח מצה ומרור, פסח על שם וכו', (ועי"ש שכל זה מבואר ברמב"ם

מצוה

בעור מעשרות

על בעור מעשרות ומשל נפלא של המגיד מדובנא על הברכה שבאה בעקבותיו

בברכה הזאת של מעשר? למה לא בשאר המצוות?

אומר המגיד מדובנא: משל ליהודי שבא לסוחר ורצה לקנות ממנו עשרים גלילים של בד משי, כשבכל גליל יש מאה מטר. רצה היהודי לספור את כל תכולת הגלילים, כיון שלא סמך על הסוחר. יעץ לו הסוחר למדוד את תכולת הגליל הכי דק ולאחר מכן יוכל להשוות אותו לעובי יתר הגלילים. אם הגליל הבודד הדק ביותר מכיל מאה מטר בד ודאי שיש מאה מטר בכל אחד משאר הגלילים וכך אכן עשה.

אומר המגיד מדובנא שמצוות המעשר היא מצוה יקרה מאד, תרתי משמע: מטון פירות מפסידים מיד מאה קילו פירות. לפני כן יש תרומה (אחד מארבעים) ומעשר שני ולפעמים מעשר עני וזה יקר מאד.

לכן, אומר ד', מאחר שאתה מוציא כאן הרבה כסף, בחן אותי דוקא על המצוה הזאת: אם המצוה הזאת תעשיר אותך, כשכאן אתה הולך להפסיד - בודאי ובודאי שיתר המצוות יעשירו אותך! וזהו עוד הגליל הכי דק... ■

בפסח של השנה הרביעית לשנת השמטה ובפסח של שנת השמטה **חיבים** לבער את כל המעשרות שברשותו ושנה זו (התשס"ה) היא השנה הרביעית לשמטה **והיבים** לקיים **מצות** ביעור מעשרות.

נחלקו הפוסקים מתי זמן הביעור; האם בערב חג ראשון של פסח, או בשביעי של פסח.

לדעת השו"ע: זמן הביעור ערב יו"ט אחרון של פסח. **ויש** פוסקים: בערב יו"ט ראשון כדלעיל. ולכן מן הראוי לנהוג כשתי **הדעות**.

והיות ובשנה זו ערב פסח חל בשבת - יש לעשות את הביעור ביום **ששי** ושוב בערב שביעי של פסח.

ורבעי, יחללם על מטבע קטן ואותו מטבע, יש לשוחקו, או לזרקו לים.

בהפטרה של שבת הגדול כתוב **"הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בואת אמר ה' צבקות, אם לא אפתח לכם את ארבות השמים ויהריתי לכם ברכה עד בלי די"** (מלאכי ג', י')

מדוע ד' אומר שאפשר לבחון אותו

המצוה כוללת הפרשת תרומות ומעשרות והפרשת חלה, מכל הפירות שברשותו מטבל ודאי ומספק. מטבל ודאי יתן את המעשר עני לעני. ולנוהגים, יש לתת את המעשר ראשון, ללוי. את המעשר שני ורבעי, יפדה.

מטבעות שפדה עליהם מעשר שני

כל דכפין

חלב במקום יין לארבע כוסות

באותה שנה הושיט הרב לנפח שבא להציג לו שאלה בעניני הפסח עשרים וחמשה רובל. למה?

בעזוב הנפח העני את מעון ה'בית הלוי' הקשתה הרבנית לאמר: "בשנים או שלשה רובל היה הנפח יכול לקנות ארבע כוסות יין לו ולכל משפחתו. מדוע אם כן, ציויתי לתת לו עשרים וחמשה רובל?"

הסביר לה מרן: "נכון הצדק עמך, אבל מתוכן שאלתו השתמע כי גם את שאר צרכי הפסח אין ידו משגת לקנות, כיון ששאל אם מותר לו לשתות חלב, הרי מוכח שגם בשר ושאר מאכלי פסח אין לו, כי אם לא כן, לא היה שואל על חלב, לפיכך בקשתי ממך לתת לו עשרים וחמשה רובל, כדי שיספיקו לו לכל צרכי החג". ■

בתקופה הראשונה לשבתו של מרן ה'בית הלוי' על כסא הרבנות, נכנס אליו בפרוס חג הפסח, אחד הנפחים שבעיר ושאלה בפיו: "ילמדנו רבינו: האוכל לצאת השנה ידי חובת ארבע כוסות בחלב?"

חקרו מרן: "האם בריאותך מעורערת עד שחושש הנ"ל לשתות יין?"

"לא" ענהו הנפח - "תודה להשי"ת גופי בריא וחסון, אולם השנה אין בידי לשלם מחיר יין לארבע כוסות עבורי ועבור בני ביתי".

שמע מרן את תשובתו ומיד הורה לרעייתו הרבנית להושיט לנפח סכום של עשרים וחמשה רובל. הנפח סרב לקחת את הסכום וטען: "לשאל שאלה בהלכה באתי ולא לקבל נדבה". נענה לו מרן: "קח נא יקירי את הסכום בהלואה, עד כי ירחיב ה' את גבולך". הנפח שוכנע ויצא מן הבית.

מצה

בהידור

מסירות הנפש של בן ה'בית הלוי' במצות 'מצות מהודרות'

שהדבר קרה בעקבות השתדלותו לשמור על המצות בכל הדרך הארוכה. הוא סיפר על קשירת החבלים, בהם ארוז את חבילות המצות לידיו - דבר שלא הסכין לו מעודו ולכן נגרמו לו חבלות אלו בידיו.

שאל אביו: "ולמה לא הגדת לי זאת קודם והייתי סמוך ובטוח יותר כי אין לפקפק כלל בכשרות המצות ובשמירתן?" ענה לו רבי חיים: "אבא, עד אחד נאמן באיסורין הוא מן הדין וכל שאר הדברים אינם אלא תרוצים ולהכשיר את המצות בתרוצים לא רציתי".... ■

כדי לודא אם אכן דקדק באפיתן ושמר עליהן היטב: האם בטוח הוא שאלו הם המצות שלו ולא התחלפו במצות של שאר אנשים? האם שמר עליהם כדת וכדין? ועוד..

על כל שאלותיו ענה הגר"ח: "כן, עד אחד נאמן באיסורין!" ה'בית הלוי' סמך על תשובות אלו ואכל מצות בפסח. באחד מימי החג ראה אביו שידייו של בן רבי חיים אדומות ואף נפוחות קצת והוא שאל אותו על כך. רבי חיים ענה לו

לפני פסח שלח ה'בית הלוי' את בנו רבי חיים לעיר וורשה כדי לאפות שם את המצות לחג. נסע רבי חיים לוורשה ואפה את כל המצות בכל הידוריהם. כשגמר את שליחתו והתכוונן לחזור הביתה התעוררה אצלו בעיה מה יעשה עם חיוב "ושמרתם את המצות"? הוא חשש שבשעת הנסיעה ברכבת תחטפנו שינה ואולי יתחלפו מצותיו עם מצות של אחר. על כן קשר את חבילות המצות בחבלים רבים, כך שידע בברור שאלו המצות שלו. אחר כך קשר את החבלים לידיו. בהגיעו אל אביו הגיש לו את המצות, הקיפו בעל ה'בית הלוי' בשאלות שונות

הסבה

שהיו מסובין

הבריחה ממשוהו של גאווה, בליל סדר

מצבא מרום ואני אדם להבל דומה ובכיתי אין לחם ושמלה". תיכף קם רבי זלמן מאצל שלחנו וילך בבית אנה ואנה וישנן כמה פסוקים ומאמרי חז"ל המרחיקים את האדם מן הגאווה. אח"כ לעג וצחק לעצמו ואמר: "רב הוא קורא ל' פטפטי דברים הם! אינני לא רב ולא מורה! מששתי בכל בתי נפשי לא מצאתי במידה יקרה זולת אהבת האמת - להכיר מעוט ערכי וקוצר השגתי ואם אשוה מה שאני יודע נגד מה שאני יודע - הרי שאינני יודע כלום". ■

מעשה באורח שישב ע"י שלחנו של רבי שלמה זלמן מוילנא בליל הסדר. ראה ר' זלמן שהאיש אינו מקיים מצות הסבה ושאלו: "מדוע?" השיב האורח: "הנה אדוני הוא רב הדומה למלאך ה' צבקות ואילו אני איני ראוי להיות ממלקטי עצמות מתחת שולחנך ואיך אעשה שקר בנפשי ואסב לפניך בלי נטילת רשות?" רק יצאו מילים אלו מפי האורח ויתחלחל רבי זלמן מאד ויאמר לאורחו: "למה הרגזתני להעלות אותי משפל מעמדי ולשים בין כוכבים קני כאחד

עלילת דם

רשע מה הוא אומר?

מדוע הלך הרב להלויתו של הרשע שהתגרה בו ומת כשאכל מולו חמץ בפסח?

להוציא הגה מפיו. בעודם עומדים שם אחז את בעל המקום השבץ, צנח ארצה ומת. העיר היתה כמרקחה, היו כאלה שטענו והעלילו עלילות דברים נגד הרב והיו שראו בכך קדוש ה'. בהלויה נאסף המון רב מכל הכפרים שבסביבה. גם הרב הלך ללויה. כאשר שאל הבן את אביו מה ראה ללכת להלויה? אמר לו שמכיון שנוסף קדוש ה' ע"י אותו אדם, בודאי היתה לו זכות ולכן הלך להלויה. אחרי מעשה זה סגרו כל בעלי החנויות את חנויותיהם בשבת וחג. ■

הרב היה נמנע בדרך כלל מלעבור ליד פתח חנותו. פעם אחת ביו"ט ראשון של פסח קרא בעל החנות לרב מרחוק בלי שום תואר כבוד של רב אלא: "אונגר! בא הנה!" הרב היה שם עם בנו הקטן ונגשו יחד לפתח החנות. בעל החנות בקשם להכנס לחנותו ונכנסו. אז ניגש האיש לקופה והוציא מתוכה לחם ומצה ואמר להם "הנה כאן חמץ" ונגס בשניהם כאחת. הרב אונגר הזדעזע מאד ולא יכול היה

רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל סיפר שאביו בעל 'המחנה אברהם' היה רב העיר קוואר. היו שם כמאה ועשרים משפחות יהודיות ומתוכן היו עשרים ושש משפחות שהחנויות שלהן היו פתוחות בשבת. רוב בעלי החנויות היו יהודים ועשו מעשיהם מתוך ריחוק וחוטר ידיעה, ריחוקם היה כה רב עד שלא הועיל כלל הדבור עמהם. לאחר מהם ששנה ופירש ועשה מעשיו להכעיס, היתה חנות בדים גדולה במרכז העיר. בכל שבת כאשר המתפללים היו עוברים ליד חנותו בצאתם מבית הכנסת, היה הלה עומד בפתח חנותו, כשסיגריה בוערת בפיו וברוב חוצפתו היה אומר לכולם "שבת שלום".

ויקם מלך חדש על מצרים

את האמונה ביציאת מצרים צריכים לזקוף לזכות "חריצותו" של פרעה. הנה לנו ש'הגזירה אמת והחריצות שקר'

הרה"ג שלמה ליונשטיין
מיוחד לגנזי המלך

"זאת קומתך דמתה לתמר..." (שיר השירים ז', ח')

מדרש רבה שיר השירים, מספר על חנניה מישאל ועזריה שלא השתחוו לצלם.

ונקדים: נבוכדנצר חלם בלילה חלום ובקש לא זכר מה חלם. הוא קרא לחכמיו ובקש מהם להגיד לו מה חלם. החכמים בקשו שיאמר להם את החלום והם יפתרו לו אותו, אך נבוכדנצר איים עליהם שאם לא יאמרו מה החלום, יהרוג אותם.

שם בבבל, בבית המלוכה, היה גם דניאל איש חמדות וד' גילה לו את החלום ואת פתרונו. הוא בא אל נבוכדנצר ואמר לו: "אתה ראית בחלומך, פסל ענק, ראשו מזהב, החזה והידיים מכסף, בטנו וירכיו מנחושת, שוקיו מברזל, רגליו; מהם של ברזל ומהם של חרס".

ופתרון החלום הוא: "אתה הוא ראש הזהב, נבוכדנצר מלך על כל העולם ומלכותו נמשלת לזהב. אבל המלכות לא תשאר בבבל, אלא תעבור לפרס ומפרס ליון וכו'".

נבוכדנצר התפעל מהפתרון, אבל החליט לעשות פסל ענק, כולו מזהב, שיכבד את שלטון בבל המפוארת לעולם. כדי לחזק את העניין ולהראות שכולם מסכימים לזה, יביא שלשה מכל אומה שישתחוו לצלם הזה ובכך, יבטאו את רצונם והסכמתם להמשך מלכות בבל עד אחרית הימים.

מעם ישראל, נבחרו שלשת הצדיקים חנניה מישאל ועזריה. מספר המדרש, שהם ניגשו אל דניאל ושאלו אותו: "רבנו דניאל, להשתחוות לצלם או לא?" (והרי כל ילד יודע שע"ז היא אחת מהמצוות שיהרג ואל יעבור? אלא שכאן לא מדובר על ע"ז, אלא אנדרטא בלבד - תוספות).

ענה להם דניאל, ששאלה כזאת צריכים לשאול את הנביא יחזקאל, אשר יושב אתנו פה בגלות.

ניגשו השלשה אל יחזקאל ושאלוהו: "להשתחוות, או לו?" ענה להם יחזקאל הנביא: "כך מקובלני מישעיהו רבי, **"חבי כמעט רגע עד יעבור (יעבר) זעם"** (ישעיהו כ"ו כ'), לכו ותתחבאו". אך השלשה לא הסכימו לפתרון כזה.

שהרי הכל יחשבו שגם היהודים השתחוו לצלם ויהיה בזה חלול ד'.

אמר להם יחזקאל, חכו ואשאל את ד', האם יציל אתכם, או לא?.

ענה לו הקב"ה, "בודאי שלא אציל אותם! כמה התחננתי בירושלים שלא יעבדו ע"ז ומה עשו לנביאים ששלחתי? את ישעיהו רצחו, את זכריה רצחו, את ירמיהו זרקו לחצר המטרה, מיכיהו קבל סטירת לחי ועכשיו, אחרי שנאלצתי להחריב את ביתי ולהגלות את בני, עכשיו אציל אותם?"

בכה יחזקאל הנביא, כי ידע שהם ימסרו את נפשם ואז יאבדו מן העולם, שלשה מהמעולים שבשבט יהודה, מבית דוד, הראויים למלוכה.

יצא יחזקאל אל חנניה מישאל ועזריה ואמר להם את תשובת ד'.

ענו לו שלשת הצדיקים: "בין שיציל אותנו ובין שלא יציל אותנו, אנחנו לא נשתחוה לצלם".

אחרי שיצאו, נגלה הקב"ה אל יחזקאל ואמר לו: "עכשיו שהם הלכו למסור את נפשם בלי תקוה להנצל, בודאי שאציל אותם".

באו השלשה לבקעת דורא ונעמדו כל אחד במקום אחר ואמרו לכולם: "אנחנו יהודים ולא נשתחוה לצלם".

"מה השתגעתם? תראו את העשן העולה מן הכבשן!"

"ראינו! ובכל זאת, יהודי לא משתחוה לצלם!"

כשהגיע הזמן ולפי אות השתחוה כל נציגי האומות בבת אחת לצלם. שלשה נשאר זקופים כמו תמר - **"זאת קומתך דמתה לתמר..."** (שיר השירים פרק ז).

השליכו אותם לכבשן והקב"ה שלח את גבריאל לצנן את האש. נעשה נס והכבשן שהיה כבד התרומם כדי שכל הנוכחים יראו, שד' הציל אותם.

שואלת הגמרא (סנהדרין צ"ב.): **"ורבנן להיכא אולו..."** מדוע מכאן והלאה לא נזכרים בתנ"ך, חנניה מישאל ועזריה?

ואחד התרוצים שמתרצת הגמרא הוא: **ושמואל אמר: ב'רוק טבעו! ומסביר רש"י: ב'רוק טבעו - באותו רוק שרקו אומות העולם בישראל, שאומרין אלוך כזה יש לכם - והשתחיתם לצלם?"**

ונשאלת השאלה; חנניה מישאל ועזריה הפילו עצמם לכבשן האש, מפני שלמדו קל וחומר מהצפרדעים: "ומה הצפרדעים, שלא מצוים על קדוש

ד', הפילו עצמם לאש במצרים, אנחנו שמצוים על קדוש ד', לא כל שכן"? וחז"ל מספרים לנו; שהצפרדעים שהיו במצרים מתו בסוף מכת הצפרדע, חוץ מאלו שנכנסו לאש.

אם כן מדוע פרעה לא התפעל? מדוע לא ירק על עצמו? מדוע לא הבין מי ד'? איך הוא היה יכול להתעלם? מה חשב לעצמו?

שאלה דומה, נשאלת לגבי התנהגותו של ירבעם בן נבט מלך ישראל. בספר מלכים א' פרק י"ג מסופר שירבעם עמד והקטיר קטורת לע"ז. תוך כדי כך, בא אליו הנביא עידו ואמר לו בשם ד': **"הנה בן נולד לבית דוד יאשיהו שמו וזבח עליך את פני הנביאים המקטרים עליך ועצמות אדם ישרפו עליך"** (מלכים א' פרק יג) ונתן לו הנביא אות ומפת לקיים את דבריו: **"הנה המזבח נקרע ונשפך הדשן אשר עליו"** ירבעם החליט ללמד לקח את הנביא, **"וישלח ירבעם את ידו מעל המזבח לאמר: תפשהו" אבל, קרה דבר נורא: **"ותיבש ידו אשר שלח עליו ולא יכל להשיבה אליו"** ובאותו הרגע, כשירבעם עומד שם במצב זה, **"והמזבח נקרע ונשפך הדשן מן המזבח כמופת אשר נתן איש האלקים בדבר ה'."****

ניתן לצפות, שאחרי שירבעם ראה מה נעשה כאן, הוא בודאי יחזור בתשובה. האמנם?

"ונצן המלך ויאמר אל איש האלקים, חל נא את פני ה' והתפלל בעדי ותשב ידי אלי. ויחל איש האלקים את פני ה', ותשב יד המלך אליו ותהי ככראשנה". ומסביר רש"י: **"אלקיה" ולא "אלקיה" - עדיין עומד במרדו. ותהי ככראשנה" - עומד ומקטיר לעבודת כוכבים."**

איך אפשר להסביר את התנהגותו של ירבעם? מה חשב? איך היה יכול להתעלם מהאמת הברורה?

ונראה להסביר, ע"פ ספור ששמעתי מהגה"צ הרב דן סגל: הגאון רבי אלחנן קונשטט זצ"ל, ראש ישיבת 'קול תורה' בירושלים, נכנס פעם לחנות שבעל הבית לא נכח במקום. בעודו ממתין, נכנס לחנות יהודי שחזותו ענתה בו שאינו מאמין. שאל היהודי: "איפה בעל הבית?"

ונראה להסביר, ע"פ ספור ששמעתי מהגה"צ הרב דן סגל: הגאון רבי אלחנן קונשטט זצ"ל, ראש ישיבת 'קול תורה' בירושלים, נכנס פעם לחנות שבעל הבית לא נכח במקום. בעודו ממתין, נכנס לחנות יהודי שחזותו ענתה בו שאינו מאמין. שאל היהודי: "איפה בעל הבית?"

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

ללמדנו שהשבת פורעת למי שלוח בשבילה, לא היה צורך לספר את כל המעשה עם הגוי, מספיק לומר לנו שיוסף כיבר את השבת ופעם קנה דג שהכיל בתוכו אבן יקרה.

מה מלמדנו הספור עם הגוי?

אומר ה'עץ יוסף': חזו! לרצו ללמדנו את היסוד שאין עצה ואין חכמה ואין תבונה נגד ד'. כאשר נגזרה גזירה על אדם והוא מנסה להתמרד ולהלחם, טופח לו הקב"ה על שכמו ואומר לו, בבקשה, תעבוד ותעבוד. כל מה שתעשה, ישמש לממוש גזירת הבורא. והנה לנו הדוגמא עם הגוי, שבדאי היו לו נכסים רבים במקומות שונים. אם הקב"ה היה רוצה להעביר את רכושו ליוסף מוקיר שבת, היה צריך הבורא ית' לעולל הרבה עלילות כדי לנקז את הנכסים כולם מוונצואלה, דרום אפריקה, ניו יורק וכו' לכיסו של יוסף. אלא שכאן בא הגוי והציע את "עזרתו", הוא הלך ומכר הכל והשקיע את הכסף באבן אחת, נו, זה עזר לו? להפך! מה שעשה, רק מימש את גזירת הבורא.

וכך אומר הרמב"ן בפרשת 'וישב', כאשר יוסף נשלח ע"י יעקב אע"ה לשכם לראות את שלום אחיו. הגיע יוסף לשכם ולא מצאם. במצב כזה בהעדר טלפון סלולרי היה צריך יוסף לשוב הביתה. אבל הבורא חשב אחרת ולכן נשלח מלאך מיוחד "נִימְצָאֵהוּ אִישׁ" מחופש לאיש "וְהִנֵּה תֵּעָה בְּשָׂדֵה וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לְאִמְרֵי מַה תִּבְקֹשׁ?" וכשיוסף

ענה "אֵת אֲחִי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ" כיוון אותו המלאך לדותן "נִיִּלֶךְ יוֹסֵף אַחֵר אֲחִיו" אל העבדות, שהביאה בסופו של דבר לירידה למצרים.

אומר הרמב"ן: למדנו מכאן ש'הגזירה אמת והחריצות שקר'.

הבורא ית' יוציא לפועל את גזירתו ואם גם צריך לשלוח מלאכים לצורך הענין.

ומכאן לאחי יוסף. כשסיפר להם יוסף את חלומותיו "וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֲחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עֲלֵינוּ אִם מִשׁוֹל תִּמְשַׁל בָּנוּ?" וכשמכרו אותו לעבד למצרים חשבו שבזה נסתם הגולל על החלומות "המתנשאים" של יוסף.

ובפרוע? דוקא פעולותיהם הביאו את יוסף אל המלוכה והם שגרמו לממוש החלומות.

'הגזירה אמת והחריצות שקר'.

ופרעה? גם הוא לא למד לקח מפרשת

זו בדיוק הסבה לכך שפרעה התעלם מהמכות שקבל ומיציאת הצפרדעים בחיים, מתוך האש. הוא התעלם לא מפני שלא האמין, אלא מפני שאם יאמין, זה יחייב אותו להוציא את ישראל ממצרים ולזה הוא בשום אופן לא היה מוכן.

"וַיִּקַּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף" (שמות א', ח')

ה'כלי יקר' מפרש בפסוק זה, פירוש יקר מאד. אבל לפני שנביא את פירושו נקדים.

הגמרא (מסכת שבת קי"ט). מספרת:

על יוסף מוקיר שבת שהיה מוציא הוצאות מרובות לכבוד השבת. פעם אחת חלה שכנו שהיה גוי עשיר, הזמין את החוזים בכוכבים כדי שיאמרו לו את העתיד. אמרו לו: "כל רכושך יעבור לשכנך היהודי יוסף". הגוי לא יכול היה לסבול את המחשבה שרכושו יעבור ליהודי השנוא. מה עשה? מכר את כל רכושו וקנה אבן יקרה, תפר את האבן במגעבתו ויצא לטייל. בעוברה על הגשר הנטוי מעל הנהר, באה סערה והעיפה את מגבעתו למים. בא דג גדול ובלע את האבן. ביום ששי אחת"צ דגו דייגים דג זה. אמרו, "למי נמכור דג גדול כזה בשעה שהיהודים כבר בישלו לשבת? היחיד שיקנה אותו זה יוסף מוקיר שבת".

קנה יוסף את הדג ומצא את האבן והתעשר.

אמר זקן אחד: "זה לא פלא! - השבת מחזירה למי שלוח בשבילה!"

שואל ה'עץ יוסף': אם הגמרא רצתה

"אין פה בעל הבית", ענה רבי אלחנן. "מה פרוש?"

"אין! אין בעל בית. זו חנות בלי בעל בית".

"אין דבר כזה! אתה לא רואה חנות מסודרת, מחירים, קופה רושמת, ברור שמישהו עשה זאת".

"מה, לא שמעת? היה פצוץ גדול בנמל חיפה ונהיו 'אטומים' באויר שהצטרפו ל'מולקולות'. רוח חזקה הביאה אותם מחיפה לירושלים וכאן הם הסתדרו מעצמם ונהיתה חנות עם סחורה".

"תסלח לי אדוני", אמר היהודי ההמום,

"אתה צריך דחוף רופא פסיכיאטר" "אני!". אמר רבי אלחנן, "זקוק לפסיכיאטר? בגלל שאמרתי תאוריה משונה זו על חנות אחת?! ואתה אומר כך על כל העולם ואתה חושב את עצמך לאדם נורמלי?!"

האמונה בבורא העולם היא דבר כל כך פשוט למתבונן. "שֵׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וַיֹּארוּ מִי בְּרָא אֱלֹהֵי הַמּוֹצֵיא כַּמְסַפֵּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא מֵרֵב אוֹנִים וְאִמִּין כַּח אִישׁ לֹא נִעְדָר" (ישעיה פרק מ). "הַשָּׁמַיִם מְסַפְרִים כְּבוֹד קֵל וּמַעֲשֵׂה יְדֵיו מִגִּיד הַרְקִיעַ" (תהילים פרק יט). ככל שהמדע מתפתח, מתגלים דברים מדהימים על היקף חכמת הבריאה. האטום, האלקטרונים והפרוטונים, גוף האדם, הבלוטות, מערכת הדם, מערכת העכול, כל כך הרבה דברים המוכיחים שיש בורא לעולם.

אז איך אנשים מסתובבים פה וטוענים ש"אין אלקים"? אלא שהיהודי מבין כי הוא חייב לשמור שבת ולאכול כשר ולהיות נשלט ונכנע למרות רוחנית גבוהה וזה לא מוצא חן בעיניו.

אז כדי להתפטר מזה, הוא מחליט ש"אין אלקים" ואת מה ששמע הוא מתכוון לשכוח בהקדם האפשרי.

למדנו מכאן, שאדם יכול לדעת, להבין ולהכיר, אבל רצונותיו מכריחים אותו לומר שאינו מאמין.

ירבעם בן נבט, היה ת"ח גדול מאד. לא היתה לו שום "בעיה" עם האמונה, היתה לו בעיה אחרת לגמרי. הוא ירבעם, מלך ישראל! ואם יעלו ישראל לרגל, אז יראו שמלך יהודה יושב בעזרה והוא עומד לידו (כי אין ישיבה בעזרה, אלא למלכי בית דוד) ואת הבזיון הזה הוא רצה למנוע. לכן סגר את הדרכים לירושלים, בנה מזבחות ועגלים, העמיד "כהנים" שיקריבו לע"ז וגם הוא עצמו עמד והקטיר לע"ז. לא מפני שהאמין בע"ז, אלא שכך הוא רצה, זה השתלם לו יותר.

ובקשה לנגן לפניו, כדי להוכיח לו שהיא באמת יודעת לנגן וראויה להצטיינות. הילדה סרבה. ר' ישראל שלח לקרוא לאב ואמר לו שבתו אינה מחוננת במידות הטובות ואינה מצייתת לו. כששאל את בתו

בתמהון, כיצד היא ממרה את פי ר' ישראל, השיבה, שהיא חושבת לבלתי נמוסי והגיזני לנגן בפני אדם, לא בזמן המיועד, כדי להוכיח את כשרונה. והאם מתקבל על הדעת שבפני כל איש שלא יאמין לה, היא תראה לו את כחה כנגינה? הרי לשם כך נתנו לה את תעודת ההצטיינות. התשובה מצאה חן בעיני אביה והוא הצדיק אותה.

ר' ישראל פנה לאביה ואמר שתשובת בתו, יכולה לשמש גם תשובה לתמהונו בעניני ההשגחה, הלא ד' כבר הוכיח לעיני כל העמים את השגחתו הפרטית על ידי הנסים הגלויים של יציאת מצרים ויש לנו תעודה המוכיחה על כך - היא התורה שניתנה לנו. כמו כן, הוכחה ההשגחה ע"י אליהו הנביא בפגישתו עם נביאי הבעל, עד שכל העם שוכנעו **"וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ ה' הוּא הָאֱלֹהִים ה' הוּא הָאֱלֹהִים"** (מלכים א פרק יח) וכן בימי מרדכי ואסתר, וכן בימי החשמונאים וכן בעוד כמה מאורעות, ראו כולם את יד ד'.

האם יש הגיון, שבגלל כל אדם שיבוא ויגיד שאינו מאמין, ישנה ד' את סדרי בראשית והליכות הטבע, כדי להזכיר לאותו אדם, שיש דין ויש דייין?!

הנסים הגלויים שהיו והתורה המסורה בדיננו, הם העדות על ד' יתברך שמו.

חז"ל אמרו: **'כל הכתובים קדש ושיר השירים קדש קדשים'** (משניות ידים פ"ג מ"ה). ומדוע? משום שכולו שיר ידירות נצח בין הקב"ה לעם ישראל והשאלה הנשאלת היא: מדוע בחר שלמה המלך לחברו בצורה של שירת אהבה, בין; דוד - לרעיה?

הדבר יובן במשל. פעם ערכו בבית הכנסת מסיבת 'סיום מסכת' ליד שלחנות ערוכים. בתחילה, קם הרב ונשא את דברו - הדרן על המסכת שנלמדה ודברי תורה ערבים. אחד הנאספים התנמנם כל העת, אך כאשר הגיעה עת האוכל, התנער לפתע והיה ערני מאד...

אמר לו שכנו: "פליאה לי עליך. בדרך כלל, אתה אדם ערני בתחילת הערב ועיף לקראת השעות המאוחרות ואילו אתה ישנת בתחילת הערב והתעוררת לקראת

ביה לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה. הנהו תרתי כושאי דהוו קיימי קמי שלמה; אליחרף ואחיה, בני שישא, סופרים דשלמה הוו. יומא חד חזייה למלאך המות דהוה קא עציב. אמר ליה: "אמאי עציבת" אמר ליה: "דקא בעו מינאי הני תרתי כושאי דיתבי הכא" מסרינהו לשעירים, שדרינהו למחוזא דלזו. כי מטו למחוזא דלזו, שכיבו. למחר, חזיא מלאך המות דהוה קבדח, אמר ליה: "אמאי בדחת" אמר ליה: "באתר דבעו מינאי, תמן שדרתינהו". מיד פתח שלמה ואמר: "רגלוהי דבר איניש אינון ערבין ביה, לאתר דמיתבעי, תמן מובילין יתיה". (בבאור חפשי) פעם פגש שלמה המלך ע"ה, את מלאך המות, שאל אותו שלמה: "מדוע אתה נראה עצוב?" ענה מלאך המות: "אני צריך לקחת את שני הסופרים שלך". מיהר שלמה המלך ע"ה לקרוא לאחד מהשדים וציוה עליו לקחת את שני הסופרים, אל העיר לזו שבה אין למלאך המות שליטה.

למחרת פגש שלמה המלך ע"ה את מלאך המות וראה שהוא שמח. שאל אותו: "לשמחה מה זו עושה?" ענה לו מלאך המות: "הייתי צריך לפגוש אתמול את שני הסופרים בפתח העיר לזו וראיתי שהם כאן בירושלים, לכן הייתי עצוב, אבל זה בסדר פגשתי אותם שם...בלזו" מיד אמר שלמה: "רגליו של אדם ערבות לו, למקום שהוא צריך להיות שם, הן לוקחות אותו". אם כן - 'החריצות שקר והגזירה אמת'.

למדנו מכל הנ"ל שאדם לא יוכל להלחם נגד רצון ד'. לכן גם מה שאנחנו צריכים לעשות בדרך השתדלות, צריכים לעשות כל זמן שזה תואם את רצון ד', אבל מעבר לזה, לא רק שזה לא עוזר, אלא חבל על המאמץ.

פעם כשחזר רבי ישראל סלנטר מנסיעותיו לעיר מגוריו 'ממל וסר' למלונו, מצא שבעל האכסניה שינה את טעמו ביחס ליהדות והחל לזלזל בעניני תורה ומצות. כששאל אותו ר' ישראל לסיבת הדבר, סיפר שלפני ימים אחדים התאכסן אצלו כופר אחד שהכחיש בפניו את עניני שבת ועונש ולאות שדבריו כנים, שלח לקנות נקניק של טריפה והכריז שאם יש השגחה ושכר ועונש בעולם, יכנס האיסור לגרונו ויחנק. הכופר אכל את הטריפה לעיניו ולא אירע כלום ומאז התרופפה אמונתו. ר' ישראל לא השיב לו כלום וכנס לחדרו.

לאחר מספר שעות חזרה בתו של בעל האכסניה מבית הספר ובישרה בשמחה שקבלה תעודת גמר עם הצטיינות בחשבון ובנגינה. ר' ישראל קרא לילדה

>>>

אחי יוסף. כשראה בחלמו מאזנים ענקיות שבכף אחת נמצאת כל ארץ מצרים ובכף השניה נצב טלה קטן והמאזנים נוטות לכיון הטלה, פתרו חרטומי את החלום ואמרו לו שיקום מנהיג לעם היהודי שיהרוס את כל ארץ מצרים.

פרעה החליט להלחם בגזירה, הוא נתן למילדות הוראה חד משמעית: **"אם בן הוא וְהַמֶּתֶן אֹתוֹ"** כשראה שההוראה שנתן לא בוצעה, גזר: **"כָּל בֶּן־יְהוּדִי הַיֶּלֶד הַיָּאִרָה תְּשַׁלְּכֶנּוּ"** ומה יצא מגזירתו? א. משה רבנו גדל על ברכיו.

ב. היתה מסורת בידי עם ישראל, שיבוא הגואל ויאמר: **"פֶּקֶד פְּקִדְתִּי אֲתֶכֶם"** (שמות פרק ג). אבל עם ישראל כולו, ידע את הסוד, א"כ איך אפשר להאמין לזה שיאמר זאת? התשובה היא, שיש אחד שלא ידע, כי לא גדל בין היהודים - והוא משה רבנו ששהה בבית המלוכה. אם כן, מי גרם לבוא הגאולה? פרעה ברוב חריצותו.

ג. פעם אחת כשישב משה על ברכי פרעה, הוריד את הכתר מראש המלך ושם על ראשו. החרטומים הזדעזעו ואמרו לפרעה: "הנה זה הוא! הרוג אותו מיד". אז הציע יתרו שינסו את הילד, ישימו לפניו קערת זהב וקערת גחלים ויראו לאן יושיט את ידו. משה הושיט את היד לקערת הזהב. בא מלאך והסיט את היד לקערת הגחלים. משה נכווה והכניס את ידו לפיו והפך לערל שפתיים, כלומר את אותיות השפתיים ב ו, מ, פ, לא יכל משה לומר.

אם כן איך יאמר: **"פֶּקֶד פְּקִדְתִּי?"** התשובה היא; שהשכינה מדברת מתוך גרונו. וא"כ אין ספק שהוא הגואל, ברוב חריצותו.

ד. אדם עם נפש של עבד לא יוכל להרוג נוגש מצרי. להיות מסוגל לפעולה כזאת, צריכים נפש של בן חורין. מי יוכל לעשות זאת? משה, שגדל כנסיך בבית המלוכה.

ושוב, פרעה גרם לכך בגזירת **"כָּל בֶּן־יְהוּדִי הַיֶּלֶד"**.

ה. אם משה רבנו היה נואם מדופלם היה יכול לקום מישוה ולומר שלא היתה יציאת מצרים ח"ו, אלא משה בעזרת כושרו הרטורי שכנע את כולם שכך היה. אבל אי אפשר לומר זאת על משה, שהרי היה כבד פה וכבד לשון וערל שפתיים.

גם את האמונה ביציאת מצרים ומתן תורה, צריכים לזקוף לזכות חריצותו של פרעה. הנה לנו ש'הגזירה אמת והחריצות שקר'.

וזהו פירושו של ה'כלי יקר' על פסוק זה: **"וַיִּקַּם מֶלֶךְ הַדָּשׁ עַל מִצְרַיִם"** אשר לא למד את הלכה, שצריכים ללמוד מפרשת יוסף.

בגמרא (סוטה נ"ג.) מובא: **'אמר רבי יוחנן: רגלוהי דבר איניש אינון ערבין**

נכבד ובקש לשוחח עמי ביחידות. שח לי אותו אדם: "נולד לי בן ובקשתי כי המרא דאתרא ישמש כמוהל".

דאתרא ישמש כמוהל".

"נאה ויאה. אך מה מקום לסודיות זו?"

"אמיד אני ומסחרי בצלבים ואין איש

בסביבתי יודע כי יהודי אנכי ועל כן חפצי

לערוך 'הברית' בסתר... ובאתי לטול עצה

ממך הכיצד להעלים הדבר מפני שכני".

יעצו רבי חיים כי

ישחרר את המשרתות

הנכריות אשר בכיתו

- וכך היה. רבי חיים

שימש כמוהל, אבי הבן

שימש כסנדק ו'הברית'

נערכה בסתר וללא מניין...

בתום הטקס בקשר ר' חיים

מאבי הרך הנולד כי ביום

השלישי למילה יודיעו,

מה שלום הרך הנימול.

שלשה ימים לאחר מכן,

סר אבי הילד לר' חיים

והניח על שלחנו תשלום

עבור טרחתו. אמר לו ר'

חיים: "איני מקבל כסף

למצוה זו". חשב הלה

שמא הסכום פעוט ואינו

מניח את דעתו של מקבלו

והוסיף לו כהנה וכהנה -

ור' חיים עומד בסרובו...

לבסוף שאלו ר' חיים:

"בקרתי בדירתך ואין בה

כל זכר ליהדות. אף אתה

עצמך עושה כל מאמץ

להסתיר את דבר היותך יהודי ובכן מה,

אפוא, הניעך למול את בנך, עד שעמלת

על מצוה זו, במסירות נפש כה רבה?

"רבי, יודע אני שנתרחקתי מהיהדות,

אף מסופקני אם אי פעם אוכל לחזור

בי ולהתקרב לצור מחצבתי. ואילו ילדי

הנולד לי קרוב לודאי ידע יהדות

מהי. שהרי אני לפחות גדלתי בין

יהודים... אולם, אם יגדל הנער וידע

דבר היותו יהודי ויחפוץ להיות יהודי

שלם, רוצה אני שלא תהיה לו כל מניעה

לכך..."

והוסיף רבי חיים ואמר לרבי אריה:

"בשעה שאני קורא את הפסוק: **"הַנֶּהְךָ**

יָפֵה רַעֲיָתִי, הַנֶּהְךָ יָפֵה, עֵינַיְךָ יוֹנִים" -

נזכר אנכי באותו מעשה. ועתה מובן לי

מדוע חזר הכתוב פעמיים על המילים

"הַנֶּהְךָ יָפֵה". התשובה היא, ע"פ מאמר

חז"ל: **"הַנֶּהְךָ יָפֵה קוֹרֵם לַחֲטָא וְהַנֶּהְךָ יָפֵה**

אָף לְאַחַר הַחֲטָא, מדוע הנהך יפה לאחר

החטא? כיון ש"**עֵינַיְךָ יוֹנִים**" וכך נאמר

במסכת בבא בתרא (פרק ב'): **"הַיּוֹנָה, אָף**

בַּעַת שֶׁמִּתְרַחֶקֶת מֵהַשּׁוֹבֵךְ, מִשְׁתַּדֶּלֶת לֹא

לְהַרְחִיק יָתֵר עַל הַמִּידָה וְנִעְצַרֶת בַּמִּרְחָק,

כּוֹ תוֹכְלָנָה עֵינֶיהָ לְשַׁלּוֹט בְּשׁוֹכֶךְ".

הפטיר רבי חיים ברלין לרבי אריה:

"זהו שאמרנו: יפה כנסת ישראל לפני

החטא - ויפה היא אף לאחר החטא..." ■

אך שלמה המלך, החכם מכל אדם, ידע

שאם יאמר זאת בפירוש, יהיו הדברים

דומים לפרקי הנביאים ומזמורי התהילים

ואנשים רבים לא יקראו ולא יתענינו

בהם. מה עשה? עטף אותם במשל נאה

ומושך לב ואנשים ימשכו לשמעם ואז

יבינו, שאין הדברים כפשוטם ויתעמקו

בהם כדי להבין את הנמשל.

וזהו **"שיר הַשִּׁירִים"** שיר מושך לב,

סופו!"

חייך אותו אדם ואמר: "אספר לך ספור

ובכך אענה לשאלתך".

מעשה בצורף אחד, שהיה לו עוזר

שוליה, שהיה תפקידו ללבות את האש

ע"י מפוח וללכת בשליחויות שונות.

כאשר היו מביאים לצורף את ארוחת

הצהרים, היה השוליה מקבל את שיירי

האוכל.

יום אחד, לא נצרך הצורף

לעזרת השוליה. הנער ישב

בפאתי החנות ונמנם. כאשר

הובא האוכל והצורף החל

לאכול, נעזר הנער, ניגש

אל המגש, נטל את האגוזים

שנשלחו לקינוח הסעודה

והחל לשכרם בידיו,

להכניס לבעליו. התבונן בו

הצורף ואמר: "שתי תמיהות

לי עליך. כל הבקר הכיתי

על הסדן והקשתי בפטיש

ואתה ישנת - הרעש הרב

לא העיר אותך. אבל אך

התחלתי ללעוס - מיד

הקצת משנתך. האם אני

לועס בקול גדול כל כך?

והתמיהה השניה:

כאשר אני נותן בידך את

המפוח כדי ללבות את

האש בפחמים, אתה עושה

זאת בעצלתיים, אין לך

כח. כאשר אני שולח אותך

בשליחות, אתה גורר את

רגליך חלש ורפה אונים

ולפתע אתה מפצה בידך אגוזים קשים,

כאילו היו אלו בטנים שקליפתם דקה!".

ענה הנער: "במחילה, אדוני, אין

כאן קושיא כלל. קולותיהם של הפטיש

והסדן אינם מעיררים אותי, משום שאינם

מדברים אלי ואינם אומרים לי מאומה.

המזוזה תועלת יש לי מך, שאתה עובד

ומייצר כלים? על כן איני מקיץ משנתי

לשמע הדפיקות והנקישות. אבל לעיסתך

מדברת אלי, משום ששיירי מאכלך

הם שלי, לכן היא מעירה אותי, למרות

שכמעט אינה נשמעת.

הוא הדין בשאלתך השניה. כשאוחז

אני את המפוח, אין לי ענין בהפחת האש,

אין זה עסקי ואני עושה זאת כפי שכפאו

השד, אבל באגוזים אלו יש לי ענין רב,

משום שיש לי חלק בהם, לכן אגייס לכך

את כל כחי!".

"זו גם התשובה לשאלתך", סיים האיש

את דבריו, "דברי תורה שאמר הרב, לא

דברו ללבי ולא מצאתי בהם כל ענין, לכן

התנמנמתי, אבל האוכל דיבר אלי, לכן

התעוררתי..."

הוא הענין אף כאן. שלמה המלך בקש

לחבר שיר במעלת עם ישראל ונשמות

הצדיקים, כשבח התורה והמצות ובקשר

שבין עם ישראל לבוראו. אבל הוא רצה

שהכל ידעו זאת, גם האנשים הפשוטים

והבורים ואף אומות העולם.

אבל יש להתבונן כנמשל ובנסתר שבו,

כי מאחוריו מסתתרים 'שירים' נוספים.

ואיך נבין שאין הדברים כפשוטם בלבד?

"אֲשֶׁר לְשַׁלְמָה" - כי נתבונן ונבין שהחכם

מכל אדם לא ישמיע דברים כה פשוטים

ומליציים, אלא אם כן יש בהם תוכן עמוק

ונשגב!

"הַנֶּהְךָ יָפֵה רַעֲיָתִי, הַנֶּהְךָ יָפֵה, עֵינַיְךָ יוֹנִים"
(שיר השירים א', ט"ו)

בערבי שבתות היה הצדיק הירושלמי

רבי אריה לוי זצ"ל מקדים לבית הכנסת

וקורא את 'שיר השירים' מתוך חדוה

עצומה.

פעם ישב ליד רבו, הגאון רבי חיים

ברלין זצ"ל (שהיה רבה של ירושלים)

וקרא עמו בצוותא את 'שיר השירים'.

משהגיעו לפסוק: **"הַנֶּהְךָ יָפֵה רַעֲיָתִי, הַנֶּהְךָ**

יָפֵה, עֵינַיְךָ יוֹנִים" - החלו עיניו של רבו

לזלוג דמעות.

שאלו ר' אריה: "מדוע הנהך בוכה? והרי

פסוקים אלה מתארים כה יפה את האהבה

השוררת בין הקב"ה לכנסת ישראל?"

השיבו רבי חיים בספור: "בהיותי

משמש כרב במוסקבה, ניגש אלי אדם

שו"ת 'חברותא'

גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מלויים אותנו?

דעת היעב"ץ

אמנם, היעב"ץ כתב בשו"ת 'שאלת יעב"ץ' (סי' פ"א) שאם יש הזכרה באמצע מטבע ברכה הכתובה בש"ס יכול לאומרה (ולכאורה יש להזכיר קצת ממה שבגמרא לא חששו להזכיר שם ומלכות ומה שרבי לא סידר כן במשניות, יש לישב משום שדרך המשנה לקצר).

הכרעת המ"ב

הכרעת 'המשנה ברורה' (שם ס"ק י"ד) לענין הזכרת שמות המופיעים בגמרא בנוסחי הברכות וכדומה כדעת 'המגן אברהם', שאין להזכיר את שם השם בשעת הלמוד, לפי שכן היא דעת 'האלהי רבה' ו'שערי תשובה' ושו"ע הרב, דלא

כיעב"ץ (שעה"צ סק"ד): אבל, כשלומד פסוקים הנזכרים בש"ס, הכרעת 'המשנה ברורה' היא כדעת החכם צבי (הובאו דבריו ב'שאלת יעב"ץ' שם) ו'הפרי מגדים' ו'שערי תשובה', שרשאי לאומרם כמו שהם כתובים עם הזכרת השם, (כי דינו הוא כקורא בתורה, שלדעת כולם צריך להזכיר את שם השם).

מי שמסתפק אם כבר אמר ברכת הלבנה

ב'אבן ישראל' (להגרי"י פישור) כתב לענין אדם שאינו זוכר אם בירך ברכת הלבנה, שראוי לו לומר את נוסח ברכת הלבנה מתוך נוסח הגמרא בסנהדרין דף מ"ה, עם הזכרת השמות הקדושים, שבאופן זה, אף אם כבר קידש את הלבנה, לא יעבור באיסור 'ברכה לבטלה' אלא יחשב לו כלמוד. שאף 'המגן אברהם' לא אסר באופן זה שהוא מסופק אם בירך ובא לצאת ידי ספק.

האם אנו זוכים שהמלאכים ילוו אותנו?

דף ס' ע"ב שאלה: ידוע הפירוש במה שנאמר בתהלים (צ"א) **'כִּי מַלְאֲכֵי יְצוּן לָךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דַּרְכֶיךָ'**, שכל אדם מלויים אותו שני מלאכים בכל דרכיו. רצוני לברר, האם גם אנו זוכים שהמלאכים

מערכת 'חברותא' מיוחד לגנזי המלך

ברכות דף נ"ד ע"א

האם מותר להזכיר שם ה', בשעת למוד?

שאלה: במשנה ובגמרא, מצוי הרבה פעמים שמוזכר שם השם. רצוני לברר, האם מותר לי להזכירם במפורש בשעת הלמוד, או שצריך לומר 'השם' או 'א-לוקיני'?

תשובה: נאמר במשנה דף נ"ד עמוד א': **'הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר: ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה'**. ובתוספות (ד"ה לא) כתבו בשם רבינו שמעיה, שבכל הברכות המוזכרות במשנה צריך לומר 'ברוך אתה ה' א' מלך העולם'. וכן כתב רבינו שמשון מקוצי, שהר"י היה רגיל לברך על הברקים בשם ומלכות וכן מבואר בירושלמי. ואף הרמב"ם בפירוש המשנה כתב כן, שבכל מקום שאומר התנא 'ברוך' רצוני לומר 'ברוך אתה ה' א' מלך העולם'.

ולכאורה יפלא, למה נתן התנא מקום לטעות ולא פירש בכל מקום שמפרש את נוסח הברכה שיש לאמרה בהזכרת שם ומלכות.

דעת 'המגן אברהם'

ומתוך כך מדייק 'המגן אברהם' (סי' רט"ו סק"ה) כי בשעה שלומדים את הברכות הנזכרות בגמרא, יש לאומרם בלא הזכרת שם ומלכות (אפילו אם הוא מוזכר בגמרא). ומטעם זה, רבי סידר את המשניות, לא הזכיר שם ומלכות כשכתב את נוסח הברכות, כדי שלא יבואו לטעות ולהזכיר את השם בשעת הלמוד (כיון שה'משנה' נועדה לשינון ולחזרה, עפ"י המחצית השקל).

החיד"א ב'מחזיק ברכה' הביא מתשב"ץ קטן, בשם מהר"ם מרוטנבורג שכתב וזה לשונו: **'ואיני קורא שם של ד' אותיות בתלמוד, כי אם 'השם' "**. ובספרו 'ברכי יוסף' הביא, שראה כן לרבנן קשישאי שבארץ ישראל, שנהגו לא להזכיר את השם בקריאתו המפורשת בשעת הלמוד.

תשובה: מבואר בגמרא דף ס' עמוד ב' שהנכנס לבית הכסא, מבקש מהמלאכים שמלויים אותו (רש"י) שימתינו לו בחוץ עד שיצא. ולדעת אב"י אומר להם: **'התכבדו מכובדים קדושים משרתי עליון, שמרוני שמרוני, עזרוני עזרוני, סמכוני סמכוני, המתינו לי עד שאכנס ואצא, שכן דרכן של בני אדם'**.

וכתב 'הבית יוסף' (בתחילת סימן ג')

ושעכשו לא נהגו לאומרו, כי אין אנו מוחזקים ליראי שמים, שמלאכים מלויים אותנו שנצטרך לבקש מהם שימתינו עלינו עד שנצא. וכן כתב 'המשנה ברורה' (שם סק"א).

בליל שבת

ולכאורה צריך להבין לדברי 'הבית יוסף', הרי כיצד אנו נוהגים בליל שבת לומר 'שלום עליכם' למלאכים המלויים אותנו? ולכאורה צריך לומר, שבלייל שבת לאחר תפילת ערבית, אף אנו זוכים ששני מלאכים מלויים אותנו (וכמבואר בשבת קי"ט ב) ולפי זה מקום לומר, שאם נכנס לבית הכסא בליל שבת, קודם אמירת 'שלום עליכם' יש לומר **'התכבדו מכובדים'**.

דעת הערוך השלחן

ב'ערוך השלחן' (שם סעיף ב') הביא טעם אחר, על מה שאין אנו נוהגים לומר 'התכבדו מכובדים' וזה לשונו: ועכשו לא נהגנו לאומרו, דדוקא חסידים הראשונים שמחשבתם היתה דבוקה בה' ועליהם נאמר: **'ישב בסתר עליון בצל ש' יתלונן'** (תהלים צ"א) והיו מרגישים בקדושה של המלויים אותם, להם היה נאה לומר כן, אבל אנחנו, אם כי ודאי שגם לנו יש ענין הלויית המלאכים, כמבואר מדברי חז"ל (שהביא בסעיף א'), אך אין אנו מרגישים כלל. והוה אמירה זו לגאווה וגורל לבב ומיחזי כיוהרה. ומוסיף, שבדאי האיש הקדוש היושב על התורה בקדושה וטהרה צריך לאומרה, אבל לא כן אנחנו, סתם בני אדם, עד כאן לשונו. ולדבריו, יש לישב מנהגינו, שלא שמענו מעולם שאומרים **'התכבדו מכובדים'** בליל שבת, אם נכנס לבית הכסא, לפני אמירת 'שלום עליכם'. ■

תפילה

"אז ישיר"

דברי מאלפים על שירת הים הנישאת בפינו בכל יום ויום

(ועי' ברבינו בחיי עה"פ להט החרב ובפר' האזינו לב-מג באריכות).

כדכתיב בסדר עולם (עי' פסחים קיז):

"סוּם וְרִבְבוּ"

"יהי שמו"

איתא במכילתא: בשמו נלחם. ומביא ר' אפרים רמז מסוף פר' עקב (י"א - ב') י' דו ה'חזקה ו'זורעו ה'נטויה בר'ת הויה. וסמיך ליה **"וְאֵת אֲתִירָא וְאֵת מַעֲשֵׂי אֲשֶׁר עָשָׂה בְּתוֹךְ מִצְרַיִם לְפָרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְלִכְלֹךְ אֶרְצוֹ"** (דברים פרק יא).

"נחית בחסדך עם זו גאלת"

איתא בתנא דבי אליהו (פכ"ג): כשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד, משום שהיו כולם באגודה אחת וכרתו ברית יחד. שיעשו גמ"ח זה עם זה - וישמרו בלבכם ברית אברהם יצחק ויעקב - ולעבוד את אביהם שבשמים לברו - ושלא יניחו לשון בית יעקב ושללא ילמדו לשון מצרים.

ומבאר ה'חפץ חיים: שע"י חסד שעושים למטה מתעורר חסדו של השי"ת, כמש"כ בירושלמי (סנהדרין פי"א) ר' י' חנן בשם ר' ברכי"א אמר הקב"ה לישראל בני אם ראיתם זכות אבות וזכות אמהות שנתמוטטו. לכו והדבקו בחסד, מ"ט: **"כִּי הָהָרִים יִמְרְשׁוּ וְהַגְּבְעוֹת תִּמְוֹטְיֶנָּה"**, ההרים זה - זכות אבות. והגבעות - זה זכות אמהות. מכאן ואילך: **"וְחִסְדֵי מֵאֲתָךְ לֹא יִמוּשׁ וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט"** אמר מרחמך ה' (ישעיה פרק נד).

וזהו שאמר הכתוב: **"נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ עִם זו גָּאֵלְתָּ"** ואיתא בילקוט **"נְחִיתָ בְּחֶסֶדְךָ"** - זו גמ"ח. **"נְחִיתָ בְּעֶזְךָ"** - זו תורה. כי גם תורה היה במצרים. כדאיתא ביומא (כח): **ואף שלא ניתנה עדין התורה אבל למדו המצות שקבלו מהאבות.** ומוסיף המעשי למלך" שזה מרומז בפסוק בירמי' (א): **"זִכְרָתִי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיְךָ אֲהַבַת פְּלוּלֵיֶיךָ"**, שמרמז על ענין קבלת התורה. ולבסוף כתוב: **"לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמִדְבַּר פְּאָרְץ לֹא זְרוּעָה"**.

וידוע מש"כ המהר"ל: כי תורה וגמילות חסדים, זה אותה גמטריא, כי הם

המשך בעמ' 14 <<<

כתב הרוקח: הזכיר כאן י"ב דברים: א. **"רָמָה בָּיָם"** ב. **"וְחִילּוֹ יְרָה בָּיָם"** ג. **"טַבְעוּ בָּיָם סוּף"** ד. **"תַּהֲמַת יְכַסִּימוּ"** ה. **"יִרְדּוּ בְּמִצּוֹלֹת"** ו. **"נַעֲרְמוּ מֵיָם"** ז. **"נִצְבּוּ כְמוֹ נֶדְ נְזָלִים"** ח. **"קַפְאוּ תַהֲמַת"** ט. **"כִּפְסוּ יָם"** י. **"בְּמַיִם אֲדִירִים"** יא. **"רָמָה בָּיָם"** יב. **"מֵית עַל שִׁפְתַי הַיָּם"**

ובמזמור: **"נִגְדַר אֲבוֹתַם עָשָׂה פְּלֵא"** (תהילים עז) גם מובא י"ב דברים: א. **"רְאוּךָ מֵיָם אֱלֹקִים"** ב. **"רְאוּךָ מֵיָם יְחִילוֹ"** ג. **"אֶף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת"** ד. **"זְרַמְנוּ מֵיָם עֲבוֹת"** ה. **"קוֹל נִתְנָנוּ שְׁחָקִים"** ו. **"אֶף חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ"** ז. **"קוֹל רַעְמָךְ בְּגִלְגַל"** ח. **"הָאִירוּ"**

מתוך תקליטור "עשרת המכות" של "שופר"

בְּרָקִים תְּכַל"ט. **"רְגֹזָה"** י. **"נִתְרַעַשׁ הָאָרֶץ"** יא. **"בָּיָם דְּרַבְּךָ"** יב. **"וּשְׁבִילֶיךָ וּשְׁבִילֶיךָ בְּמַיִם רַבִּים"** ועיי"ש עור מש"כ.

"יהי איש מלחמך הי שמו"

כתב הרוקח: על פי המבואר בחז"ל (מדרש שוח"ט לא ו): שיש י"ו פנים לחרבו של הקב"ה ומרומז כאן בפסוק שהוא מתחיל ב'י ונגמר בו' וכבר הובא בארוכה בגליונות הקודמים עה"פ **"וְחָרַב פִּיפִיּוֹת בִּידָם"**.

והוסיף עוד: י"ו קרבנות קרבים בשבוע (תמידים ומוספים). י"ו קרבנות קרבים ביוה"כ להנצל מן החרב. וי"ו אנשים קורין בשבוע, י"ו פעמים **"עֵץ" מן הפסוק: "כָּל עֵץ נִחְמַד"** (בראשית פרק ב) עד **"דְּרָף עֵץ הַחַיִּים"** (בראשית פרק ג).

הרב יוסף ירושלמי - איחוד לגנזי המלך

"אז ישיר"

כתב הבעה"ט: ישיר - י' שיר. שיר - י' שירות יש. ים, באר (כמדבר כא, יז). האזינו (דברים לב, א). יהושע (י, יב). דבורה (שופטים ה, א). חנה (ש"א ב, א). דוד (תהלים יח, א). שלמה (תהלים ל, א). חזקיה (ישעיה לח, י) ושירה לעתיד (ישעיה מב, י). ועי' במכלתא.

"אז ישיר משה ובני ישראל"

כתב הרוקח: עד כאן מ"ו יושע" כתוב: **"יִשְׂרָאֵל"** וכאן כתב: **"בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**, לפי שבנות ישראל אמרו אח"כ עם מרים, אבל בשירת הבאר (כמדבר כא-יז) כתוב: **אז ישיר משה ולא "בני ישראל"**, לפי ששם האנשים אמרו שירה במקומם והנשים במקומן הכל בפעם אחת.

"אז ישיר. ובני ישראל"

איתא בסוטה (ל): **מנין שאפילו עוברין שבמעיי אמן אמרו שירה, שנאמר: "בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכוּ אֱלֹקִים ד' מְמַקְוֵי יִשְׂרָאֵל"** (תהילים פרק סח) ופרש"י: **"בְּמִקְהֵלוֹת" כשנתקהלו על הים. מְמַקְוֵי אף אותם שבמקור.**

ומבאר הבאר יוסף על פי דברי הגמ' בגיטין (לא):

"שאשה מפלת ע"י רוח קדים, שנאמר: "יָבוֹא קָדִים רוּחַ ה' מִמִּדְבַּר עֲלֶיהָ וַיְבוֹשׁ מְקוֹרוֹ" (הושע פרק יג). וכאן בקריעת ים סוף כתוב: **"וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה' אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֲזָה כָּל הַיְלָלָה"** (שמות פרק יד) וא"כ באופן טבעי היו הנשים צריכות להפיל, אלא שהי' בזה נס מיוחד. ועי' אמרו העוברין שירה. וכמו שמצינו שג"כ עולל ותינוק אמרו שירה על הנסים המיוחדים שלהם, כדאיתא בסוטה (יא): **"שהיו יולדות בשדה" ע"ש.**

"את השירה"

כתב הרוקח: את - לרבות שיר השירים - **השיר-ים** כדאיתא במדרש (עי' שהש"ר פ"א ש"ה). וכן אמרו הלל הגדול,

שביעי של פסח

"נַצְבוּ כְּמוֹ יַד נִזְלִים"

כל המים שבעולם נבקעו שאם רק ים סוף היה נבקע, פרעה לא היה מעיז להכנס לתוכו

הרה"ג שלמה לוינשטיין מיוחד לגנזי המלך

"וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם דְּרַךְ הַמַּדְבָּר יָם סוּף וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם" (שמות י"ג, י"ח)

אומר יהונתן בן עוזיאל: **"וַחֲמִשִּׁים עָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל"** - '...וכל הד עם חמשה טפלין סליקו בני ישראל מארעא דמצרים'.

לכל אחד היו חמשה ילדים. והרי למדנו שהיו לידות עם ששה בכרס אחד וכן למדנו שהיו חמשישים וארבעה ילדים לכל משפחה?!

התרגום ירושלמי אומר שהיו מזוינים במעשים טובים.

והלא למדנו שלבני ישראל לא היו מספיק זכויות להנצל ממצרים, כפי שלמדנו על הכתוב בהגדה: **"וַאֲעֵבֶר עֲלֶיךָ וְאֶרְאֶה מִתְבוֹסֶסֶת בְּדַמְיָךְ וְאָמַר לָךְ בְּדַמְיָךְ חַיִּי וְאָמַר לָךְ בְּדַמְיָךְ חַיִּי"** (יחזקאל פרק טז)

ואומר ה"באר יוסף": במצרים מתו ארבע חמישיות מעם ישראל ומדובר על אלו שהיו רשעים. ומה היה על הבנים של כל הרשעים שמתו? להם דאגו אחרים וזה מה שאומר יהונתן בן עוזיאל, שכל אחד עלה עם חמשה ילדים - שבנוסף לילדיו הוא, כל אחד סיפח אליו עוד ארבע משפחות. כלומר, למי שהיו חמישים ילדים קעת יש לו כמאתים וחמישים ילדים!

ולזאת כיון התרגום ירושלמי ב"מעשים טובים": לקחת מספר כה גדול של ילדים, כמאתים ולאמץ אותם... אלו מעשים טובים מאד!

אומרת הגמרא (סוטה ל"ו, ל"ז): כשהיו בני ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה. זה אומר אני יורד תחילה לים וזה אומר אני יורד תחילה לים. קפץ שבטו של בנימין וירד לים

תחילה שנאמר **"שָׁם בְּנִימִן צָעִיר רָדָם"** (תהילים ס"ח, כ"ח) אל תקרא רודם, אלא 'רד ים'; כששבט בנימין ירד ראשון, היו שרי יהודה רוגמים אותו באבנים, שנאמר **"שָׂרֵי יְהוּדָה רָגְמָתָם"** (שם). לאחר מכן הגמרא מביאה את המאן דאמר השני, שאף אחד לא רצה לרדת לים, עד שנחשון קפץ ראשון למים.

אך לפי המאן דאמר הראשון, למה רגמו שרי יהודה את בנימין? מה איכפת להם שיכנסו לים ראשונים?

סדר המסע של בני ישראל במדבר היה, שיהודה צועד בראש; לפתע הגיעה הודעה דחופה מאת ד' לשוב ולחנות מול פי החירות. מה עושים? כל מחנה ישראל על 12 השבטים מסתובב ויהודה נמצא קרוב מכולם לפי החירות ואילו בנימין נמצא הכי קרוב לים ועתה יוצאת ההוראה להכנס לים! בנימין רצה להכנס ראשון, אבל יהודה דרש שימתין, עד שכל המחנה יסתובב כך ששוב יהודה יהיה הראשון! חז"ל במכילתא מדגישים כי בעקבות הויכוח בין שני השבטים, אמר ד' שכיון ששניכם רציתם לעשות כך - שניכם תזכו - שבית המקדש יבנה על השטח של יהודה ושל בנימין.

משל למה הדבר דומה? לאדם שהלך לישון ובקש מבנו הגדול שיעיר אותו בעוד ארבע שעות ולבנו הקטן אמר שיעיר אותו בעוד שעה. לאחר שעה בא הבן הקטן ורצה להעיר את האבא, אבל האבא הגדול לא נתן ואמר לו שהאבא בקש להעיר אותו רק בעוד מספר שעות. כתוצאה מהויכוח התעורר האבא ושאל לפשר המריבה? ספרו לו. אמר האבא: "כיון ששניכם התכונתם לכבודי, אני שמח".

למה חז"ל המשילו זאת על הפרש בן שלש שעות?

כתוב בגמרא (רש"י סוטה כ:): שמחנה ישראל היה ג' פרסאות. וכתוב שמהלך אדם בינוני ביום הוא עשר פרסאות (פסחים צ"ג:). יוצא שללכת ג' פרסאות אורך כשלש שעות. ועתה מתבאר הענין: שבט יהודה אמרו לבני שבט בנימין, שימתינו להם כשלש שעות, עד שהם

יגיעו לים. ולפי זה יובן המשך הפסוק (תהילים ס"ח, כ"ח): **"שָׂרֵי יְהוּדָה רָגְמָתָם שָׂרֵי זְבוּלֹן שָׂרֵי נַפְתָּלִי"** כי זבולון היה במחנה יהודה. ונפתלי היה במחנה דן, האחרון!

"...וַיִּשָּׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בְּקֶרֶב לְאֵיתָנוּ וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ וַיִּנְעַד ד' אֶת מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם" (שמות י"ד, כ"ז)

אומר ה"פנים יפות": קריעת ים סוף, לא היתה מחוץ לחוף, אלא באותו החוף, אך בצורה של פרסה. לאחר שבני ישראל יצאו, המצרים החלו לסגת אחורה כלומר לעבר מרכז הים! וזהו שכתוב: **"וּמִצְרַיִם נָסִים לְקִרְאָתוֹ"** - לקראת הים...

כתוב במכילתא שבני ישראל ראו את המצרים על שפת הים 'מתים ולא מתים', כלומר גוססים. מדוע?

מסביר ה'פנים יפות': שאם הם היו מתים, אזי **"וּמִטְלָטְלֵי דִיתְמֵי לְבַעַל חוֹב, לֹא מִשְׁתַּעֲבָדִי"** (פסחים ל"א:); כתובות צ"ב: ואי אפשר אפוא לקחת את הרכוש שלהם. ואם תאמר שזה מגיע לנו כי עבדנו אצלם, טענה זו לא תופסת, כיון שהאבא כבר מת. לכן השאירו אותם חיים, כדי שיהיה אפשר לקחת הרכוש (ביזת הים).

תשובה שניה: כתוב בגמרא (יבמות קכ"א.), שאם מצאו גופת אדם שטבע בים, אי אפשר להעיד "ראיתי", כיון שפני הגופה יכולים להשתנות במים; לכן, אם המצרים היו מתים במים לא היה ניתן לזהותם (והמכות שקבלו במצרים ודאי תרמו לכך...). ואומרים חז"ל שד' רצה שכל יהודי יזהה את המעביד שלו ויראה שהוא מת. ואיך היהודי יוכל לזהות את המצרי אם ימות במים ופניו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שלאחר מכן יהיה גן עדן. כך מסביר ה'בן יהוידע' את הפסוק.

"מִרְכַּבַּת פְּרָעָה... יָרָה בַיָּם וּמִכְבוֹר שְׁלִשׁוֹ טַבְעוֹ בַיָּם סוּף" (שמות ט"ו, ד')

חז"ל אומרים (שמו"ר כ"ב, ב'): שהמצרים נכנסו לים, לאחר בני ישראל. וכשבני ישראל יצאו, המצרים הראשונים הגיעו כמעט עד לקצה והמצרים האחרונים רק נכנסו למים. ואז המצרים הראשונים פנו לרוץ החוצה והאחרונים פנו לאחור. מה עשה הים? את אלו שרצו החוצה, הוא הכניס חזרה לתוך המים ואת אלו שזה עתה נכנסו, הוא רדף אחריהם והטביע אותם.

אומר ה'פנים יפות': מי היה הראשון אצל המצרים? **"פרעה"**. לכן אותו הים ירה ואילו **"שְׁלִשׁוֹ"**, שהיו בסוף - טובעו. ויש גם דיוק מהפסוק: **"...יָרָה בַיָּם"** כלומר שאת פרעה הים תפס כשהוא כבר בתוך הים ואילו מִכְבוֹר שְׁלִשׁוֹ **"טַבְעוֹ בַיָּם סוּף"** ולא בים, כלומר **"על שפת הים"** במקום שיש סוף.

"וּבְרִיחַ אֶפְיָה נַעֲרָמוּ מִיָּם נִצְבוּ כְמוֹ נֶד נְזֻלִים קָפְאוּ תַהֲמַת..." (שמות ט"ו, ח')

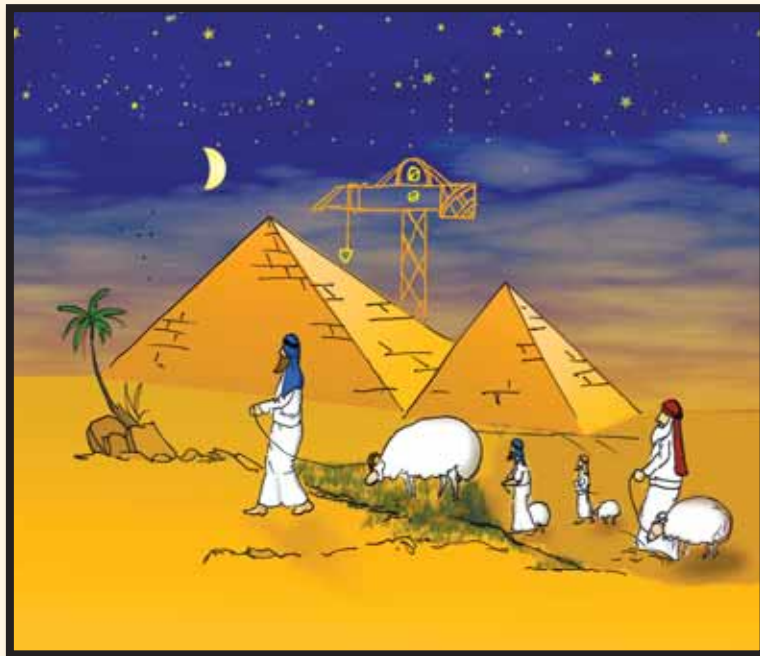
אומר אונקלוס: **"ובמימר פומך חכימו מיא..."**

מסביר ה'באר יוסף': שהמים התחכמו. **"נַעֲרָמוּ"** מלשון ערמה! כתוב: **"... וַיִּזְלַח יְהוָה אֶת הַיָּם בְּרוּיַח קָדִים עֲזָה כָּל הַלַּיְלָה וַיִּשֶׂם אֶת הַיָּם לְחִרְבָּה וַיִּפְקְעוּ הַמַּיִם"** (שמות י"ד, כ"א) ואומר רש"י: **"ויפקעו המים"** - **"כל מים שבעולם"**. ומדוע? כי אם רק ים סוף היה נבקע, פרעה לא היה מעז להכנס לתוכו! לכן נבקעו כל המים שבעולם ופרעה שראה זאת אמר לעצמו **"ודאי תופעה חדשה בעולם"**. קרא לאחד מחיליו ובקש ממנו את המימיה שלו וראה שגם שם, במרכז המים, יש חור... רק אז העז פרעה ונכנס למים! ■

משום רשב"י: **"יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי ועד עתה. ואילמלי אליעזר בני עמי - ויכולתי לפטור מיום שנברא העולם ועד עכשיו. ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא עד סופו."**

והשאלה - למה שלא יעשה כן באמת? הרבה יהודים עלו לקברו של רשב"י עם צרותיהם ואת כל זה היה יכול רשב"י למנוע!?

יש מחלוקת בגמרא (מסכת שבת) - מה הדין בשנים שעשו מלאכה בשבת? חכמים סוברים ששנים העושים מלאכה שכל אחד לא יכול לעשותה בנפרד - אז הם חביבים, אבל אם כל אחד יכול לעשות

המלאכה ובכל זאת הם עשו אותה יחד - פטורים.

רשב"י סובר - שנים שעשו מלאכה בשבת, גם אם כל אחד ואחד לא יכול לעשות אותה לבד, הדין הוא שהם פטורים. מדוע? כדי להתחייב צריך לעשות את המלאכה לבד.

אומר רשב"י: **"אני יכול לפטור את כל העולם כולו מן הדין, שהרי הנשמה לבד לא יכולה והגוף לבד לא יכול; אליבא דחכמים יש בעיה, אבל אני סובר שהם פטורים ויכולתי לפטור את כל העולם כולו מן הדין!"**

ולמה הוא לא עשה זאת? כי אם הוא יעשה זאת, אזי גם מצות לא יהיו ולא יהיה על מה לקבל שכר, כי אם הפעולה לא נקראת על שם העושה אותה, הרי כשהוא עשה אותה עם עוד מישהו אז גם מצות אין... מוטב אפוא לסבול את הגיהנום, כדי

יכולים להשתנות?! לכן השאירו אותם בחיים, עד שיזהו אותם ורק לאחר מכן נפחו את נשמתם.

"...אֲשִׁירָה לְד' פִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבוֹ רָמָה בַיָּם" (ט"ו, א')

אומר רש"י: **"סוס ורכבו"**. שניהם קשורים זה בזה והמים מעלין אותם לרום ומורידים אותם לעומק ואינן נפרדים. ולמה היו צריכים להיות קשורים הסוס והרוכב, זה בזה?

אומר ה'פנים יפות': כתוב בגמרא (סנהדרין צ"א) - **"אמר ליה אנטונינוס לרבי: גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין, כיצד? גוף אומר: 'נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר'. ונשמה אומרת: 'גוף חטא, שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור'."** אמר ליה: **"אמשול לך משל למה הדבר דומה; למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה והיה בו בכורות נאות והושיב בו שני שומרים, אחד חיגר ואחד סומא, אמר לו חיגר לסומא: 'בכורות נאות אני רואה בפרדס, בא והרכיבני ונביאם לאכלם' ורכב חיגר**

על גבי סומא והביאום ואכלום. לימים, בא בעל פרדס, אמר להן: **"בכורות נאות, היכן הן? אמר לו חיגר: 'כלום יש לי רגלים להלך בהן?' אמר לו סומא: 'כלום יש לי עינים לראות?' מה עשה? הרכיב חיגר על גבי סומא ודן אותם כאחד. אף הקדוש ברוך הוא מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד. שנאמר: **"יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עֲמוֹ"** (תהילים פרק ג) **"יִקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מֵעַל"** - זו נשמה. **"וְאֶל הָאָרֶץ לְדִין עֲמוֹ"** - זה הגוף' כך המשל של חז"ל וכך הענין גם כאן: הסוס יכול לומר: מה אני אשם? הן הרוכב הביא אותי לכאן! והרוכב אומר: לולא הסוס לא הייתי בא... לכן הם היו קשורים יחדיו, כדי שיוכלו לקבל את העונש במשותף.**

ומענין לענין באותו ענין. אומרת הגמרא (סוכה מ"ה): **"אמר רבי ירמיה**

"למען תספר באזני בן ובן בן את אשר התעללתי במצרים"

המשך מעמ' 1 >>>

בארה של מרים! איך אפשר לחיות בשמש? עם ילדים קטנים - הקב"ה מקיף אותם בשבעה ענני כבוד, כולל מזוג אויר.

ואח"כ מעמד הר סיני.

ואז הקב"ה אומר: **"אנכי ה' אלקיך"**, אלוךך הפרטי שלך, **"אשר הוצאתיך מארץ מצרים"** ואתה יודע מאיפה יצאת, לאחר מאתים ועשר שנים עבודת קשה ביותר, שנתנו לנשים עבודת גברים ולגברים עבודת נשים, מי שלא גמר ללבוך לבנים היו משקעים את בניו להשלמת המכסה היומית. גזרות איומות ונוראות.

בשנה האחרונה נתן הקב"ה לבני ישראל לשחוק על מצרים - **"את אשר התעללתי"**. וכל זה - **"למען תספר באזני בנך וכן בנך"**. אין לי מניעה לגאול אתכם ברגע אחד, כהרף עין, כמו שהעין נסגרת ונפתחת כהרף עין, אני יכול לגאול את עם ישראל, רק שיהיו ראויים ושיסכימו לקבל עול מלכותי. אבל הקב"ה רצה גם שיספרו לבנים ולבני הבנים.

עם כזה ראוי לקבל במעמד הנשגב שבו נוכחו מליוני בני אדם, גם מאומות העולם **"ונגם ערב רב עלה אתם"**. (שמות פרק יב), את ספר התורה הקדוש שבו יש את ההוראות האלוךיות שהקב"ה מצוה את עמו; לטובתם בעולם הזה ולהחיותם לעולם הבא. כי לא העיקר עולם הזה, אלא, העולם שאליך נגיע, הוא העיקר.

כשם שהעובר הנמצא תשעה חרשים במעי אמו חי, אף על פי כן ספירת ימיו מתחילה מיום צאתו וזה הנחשב עיקר חייו, כך העולם הזה הוא רק ההכנה ליציאה לעולם האמיתי, שהיא מטרת היותינו עלי אדמה. בבוא היום נפשיך מעצמנו את הגופה והנשמה תשאר לבדה כביום יצירתה ע"י בורא עולם ואז תצטרך לתת לפניך דין וחשבון האם היא אכן עמדה בקיום הוראותיו ומצוותיו, או לא? האם הבנו את תכלית הבריאה? האם מיצינו אותה? האם עשינו את מה שבקש מאתנו הבורא? על זה נישאל וכוז ניבחן.

ומהי התכלית של כל הבריאה? להיטיב לאדם. שנאמר: **"טוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו"** (תהילים פרק קמה) שמדרך הטוב להטיב, מי שהוא טוב, מיטיב. וכדי להיטיב צריך שיהיו מקבלי הטבה, לכן ברא הקב"ה את כל הברואים כדי שיקבלו את הטבה, רצה הקב"ה לזכות את ישראל שיהיה להם זכות לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. לכן נתן לנו הקב"ה ספר הוראות - חוקים ומשפטים ומצוות, שאם נעשם כפי שהוא צוה - אנחנו קונים לנו זכויות, כדי שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד. וכדי להקל עלינו להביך ולהשכיל לשמוע וללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.. באהבה, הקדים את עשר המכות למתן תורה, למתן הוראות היצרון. ■

ועקרב, איזה מין יציאה זאת? מליונים הולכים עם ילדים קטנים למדבר, כשאין שום סכנה! כמה אוכל ניתן לקחת למסע כזה? כמה כסף ומה יעשו איתו? ממי יקנו? אבל עם ישראל שומע למנהיג שלו, משה רבנו והולך אחריו.

לצערנו הרב לא כולם יצאו, שמונים אחוז לא רצו לצאת ממצרים ומתו במכת חושך עם המצרים. **"וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים"** (שמות פרק יג) חמישית, רק עשרים אחוז יצאו.

מגיעים לים סוף. ים מלפנים, פרעה מאחור, מה עושים? הקב"ה קורע להם את הים, נבקע הים לשנים עשר גזרים, **"לגזר ים סוף לגזרים פי לעולם חסדו"** (תהילים פרק קלו) כל שבט הולך במסלול

אחר. מימינם ומשמאלם חומת מים והם עוברים. כשהאחרון מישראל עולה, נכנסים המצרים והים שוטף את כולם מידה כנגד מידה על הגזירה של **"ניצו פרעה לכל עמו לאמר, כל הַבֶּן הַיְלֹוד הַיֶּאֱרָה תְּשַׁלְּכֵהוּ"** (שמות פרק א).

אחרי שיוצא עם ישראל למדבר - צריך לאכול. הקב"ה מוריד להם את המן. **"להם אֵבִירִים אֲכַל אִישׁ צִידָה שָׁלַח לָהֶם לְשִׁבְעֵי"** (תהילים פרק עח), כל יום יורד מן רק עומר הגולגולת וזה הספיק בדיוך. כל המרבה, המן מתליע. וכל יום צריכים להאמין שמחר ירד עוד פעם. גם בענין המזונות שלנו כיום - אנחנו חושבים שאם יש כסף בבנק זה מה שבאמת מחזיק אותנו. לא, יכול לבוא עיקול, יכולה לבוא גזירה, עלינו לדעת שכל יום מזונותיו של האדם קצובים לו, מכל מקום. אבל הם חיו בהרגשה ניסית, חושית. ראו את הכל בעינים. מים - מאיפה יש מים במדבר?

"אז ישיר"

המשך מעמ' 11 >>>

הולכים ביחד. כמש"כ: **"תורה תחילתה חסד ואמצעיתה חסד וסופה חסד"**. (ילקוט שמעוני תהילים פרק כה-רמז תשב)

"אז ישיר"

כתב רבינו בחיי: יש לדעת כי פסוקי השירה הזאת הם - **"ח פסוקים"** ואפשר לומר כי הם כנגד **"ח חוליות"** שבשירה שעתידים להתחדש בתחית המתים ולומר שירה. וזה שדרשו חז"ל **"אז ישיר"** שר, לא נאמר, אלא: **"ישיר"**. מכאן, רמז לתחית המתים, מן התורה. וכן תמצא בשיר שלעתידי, שהתנבא ישע"י (כו): **"ביום ההוא יושר השיר הזה בארץ יהודה"**. עד **"יחיו מתיך נבלתי יקומו"**. - **"ח פסוקים"**. וכשם שהזכיר כאן בשירה זו **"עזי וזמרת קה"**, כן הזכיר באותו שיר: **"בטחו בה' עדי עד כי בקה ה' צור עולמים"** (ישעיה פרק כו) והוסיף שם, על שם קה השם הגדול (ה), לרמוז תוספת השגה, שבאותו זמן, על שאר הזמנים. כי אז יהי' ד' שלם והכסא שלם.

"כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים"

מבאר הגר"ח קנייבסקי שליט"א: למה ה' צורך בבקיעת הים **"היך ה' תקצר"** לשפוך את מי הים על המצרים? ואע"ג שעיקר הנס ה' בשביל ישראל, לחזק האמונה, כמש"כ **"ולמען תספר באזני בנך"**, מ"מ פשוטו של מקרא כתוב כאן: **"וידעו מצרים פי אני ה'..."** וי"ל; שהקב"ה רצה להראותם שכשרוצה להעניש אדם, אין צורך לילך אליו, אלא הוא בעצמו רץ למקום העונש, כמש"כ **"וידעו מצרים אחריהם וישגו אותם .. כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו"** וגו' **"ומצרים נסים לקראתו"** וכע"ז עיי"ש במלחמת עמלק.

"כי בא סוס פרעה"

תמוה, מדוע שוב חזרו לומר: **"כי בא סוס פרעה"** הרי כבר הזכירו זאת בתחילת השירה **"מַרְפֶּבֶת פְּרַעַה וְחִילו ירה בים"**? מבאר המהר"ל: שטוף השירה קשורה בתחילתה, שזה יורה על שלימות השירה, שלא תאמר שיש סוף לשירה. וכל דבר שיש לו סוף, חסר כשמגיע אל הסוף. והיה שבח הקב"ה חסר. וכאילו נגמר כבר השיר להקב"ה, לכך קשר סופה בתחילתה, כעגול, שאין לו סוף. ■

מתחבררים...

עם הרב

אמנון יצחק שליט"א

ביום חמישי 05/05/05
 השערים יפתחו ב-20:00 תחילת התוכנית ב-20:30

בארמונות סהרה

רח' האורגים 24 אשדוד

לע"נ ר' שלום בן לאה, ר' נח בן כאולה
 סיסנא בת כאולה, חלביה בת רחל
 בחסות **טיעון** שיווק מזון בע"מ

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" הערב מאובטח דמי כניסה 15 ש"ח לכיסוי ההוצאות

WWW.SHOFAR.NET

המעוניינים לחלק בבתי הכנסת באזור מגוריהם את קובץ
"גנזי המלך"

לזכוי הרבים בדברי תורה, נא לפנות לטלפון: **03-6762226**

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון
 או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'
 גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
 this booklet is sponsored for the memory of:

ג'ובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו ההצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיוכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סברניה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בכך וכו' Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אדורד פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו טראג'ינה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנדוד בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'אר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora	נואמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam		

אגדה של שמן

כשר לפסח
בהשגחת הברוך
ד"ר יצחק
צדקה

תראו מה "טעמן" הביאה לכם... מספרד.

מטיליה שבספרד, ארץ שמני הזית המשופחים בעולם "טעמן" ומטיליה הברוך העדה החרדית, הביאו לכם את אגדת השמן. שמן שהוא אגדה של מסע שמן הזית מסדרת "בתית מעולה" של "טעמן" עשוי מהכבישה הראשונה ומצטיין באיכות בנהג, בטעם משוכח ובאזוזה נהדרת.
עוד בסדרת השמנים, המותג "קבר רחל" המתאים במיוחד לסיטון ולאפיית כל השמנים מתהדרים בהכשר של הברוך העדה החרדית והם מכת BORGES - היוצאן מספר 1 בעולם להשיג ברשות השיטון ובחנות המוכרות.

תטעם, תבין.

כל השמנים כשרים לפסח למהדרין מן המהדרין